

Roczny raport EFSA z badań pozostałości pestycydów w UE

W 2020 r. Europejski Urząd ds. Bezpieczeństwa Żywności (EFSA) opublikował kolejne roczne sprawozdanie na temat pozostałości pestycydów w żywności w Unii Europejskiej w 2018 roku. Raport opiera się na danych z oficjalnych, urzędowych krajowych badań kontrolnych prowadzonych przez państwa członkowskie UE, a także Islandię i Norwegię i obejmuje wyniki badania próbek pobieranych w sposób zarówno ukierunkowany (celowany), jak i losowy. Raport dostarcza zarządzającym ryzykiem ważne informacje, na których można oprzeć decyzje dotyczące przyszłych środków kontroli. Bernhard Url, dyrektor wykonawczy EFSA, powiedział: *„Przez wiele lat te raporty wspierały prace Komisji Europejskiej i państw członkowskich w zakresie zapewnienia właściwego stosowania pestycydów zgodnie z prawodawstwem i celami UE. Skuteczne gromadzenie i rygorystyczna analiza takich danych nadal będą miały kluczowe znaczenie dla zapewnienia bezpieczeństwa żywności sprzedawanej w Unii Europejskiej.”*

Ogólnie w ramach skoordynowanego monitoringu UE oraz krajowych programów kontrolnych zbadano łącznie 91 015 próbek co stanowi wzrost o 3% w porównaniu z 2017 r. W sumie próbki przeanalizowano pod kątem obecności łącznie 821 pestycydów (średnio 239 pozostałości/próbkę, co oznacza wzrost o 10 w porównaniu z 2017 r.). Odsetek próbek, które mieściły się w ustawowym limicie (tj. poziomy pozostałości nie przekraczały najwyższych dopuszczalnych poziomów pozostałości (NDP) pozostaje stała w porównaniu z rokiem poprzednim: 95,5% w 2018 r.; 95,9% w 2017 r. Przekroczenia wartości NDP odnotowano w 4,5% próbek (4,1% w 2017 r.), przy czym uwzględniając niepewność pomiaru, za niezgodne z NDP uznano 2,7% wszystkich analizowanych próbek (2 478 próbek). W tym przypadku wdrożono stosowane działania prawne oraz administracyjne. W 2017 r. odsetek ten wynosił 2,5%.

Częstotliwość wykrywania glifosatu pozostaje stała w porównaniu z rokiem poprzednim. W 98% próbek, w których badano glifosat, herbicyd ten nie został wykryty (uzyskano wyniki poniżej granicy oznaczalności). Odsetek przekroczeń wartości NDP wyniósł 0,1%, co jest wartością dwukrotnie niższą od tego wskaźnika w roku 2017. Podobnie jak w roku

poprzednim, niezgodności wartości NDP glifosatu odnotowywano najczęściej w suchej soczewicy.

W trakcie badań w 2018 r. przeanalizowano łącznie 1 658 próbek żywności dla niemowląt i małych dzieci. Zasadniczo, do produktów żywnościowych dla dzieci, stosuje się domyślną wartość NDP wynoszącą 0,01 mg/kg, z wyjątkiem szczególnych definicji pozostałości, do których mają zastosowanie niższe wartości NDP. W 90,3% próbek nie stwierdzono obecności żadnych mierzalnych poziomów pozostałości. Odnotowano przekroczenie wartości NDP w 22 próbkach (1,3%), z czego, po uwzględnieniu domyślnej niepewności, 7 próbek (0,4%) uznano za niezgodne. W dziewięciu próbkach (0,5%) odnotowano obecność pozostałości dwóch pestycydów w tej samej próbce. Podobnie jak w poprzednich latach sprawozdawczych najczęściej stwierdzanymi ilościowo związkami w żywności dla niemowląt były chlorany (oznaczone w 80 próbkach; 4,8%), a następnie miedź (39 próbek; 2,4%). Pestycydami, których obecność stwierdzono w co najmniej 5 próbkach były: jon bromkowy, cypermetryna, fosetyl-Al i chlorek benzalkoniowy.

Liczba próbek żywności ekologicznej zbadanych w 2018 r. (5 735) była nieco niższa niż rok wcześniej (5 806). Wskaźnik przekroczeń wartości NDP spadł nieznacznie do 1,4% (1,5% w 2017 r.). 0,5% analizowanych próbek uznano za niezgodne, w porównaniu do 0,7% w roku 2017.

Liczba próbek żywności pochodzenia zwierzęcego uwzględniona w 2018 r. (11 549) oraz wskaźniki przekroczeń wartości NDP (1,7%) były wyższe niż w 2017 r. (9 682 próbek, odsetek próbek z przekroczeniami NDP: 1,1%).

Wyniki szacowania ryzyka ostrego pozwoliły na wskazanie 33 pestycydów, których poziomy stwierdzone w 327 próbkach powodowały przekroczenie wartości ostrej dawki referencyjnej (ARfD). Najczęstszą przyczyną przekroczeń wartości ARfD były: chlorpiryfos (w 126 próbkach), tiabendazol (w 91 próbkach), formetanat (w 17 próbkach), metomyl (w 16 próbkach). Niezgodności z NDP najczęściej stwierdzano w próbkach grejpfrutów (196 próbek), papryki (78 próbek), winogron stołowych (26 próbek).

Opierając się na deterministycznej metodzie przesiewowej, która wykorzystuje szereg konserwatywnych założeń do oceny narażenia krótkoterminowego, zdaniem EFSA jest mało

prawdopodobne, aby ograniczona liczba przekroczeń ARfD budziła obawy dotyczące zdrowia konsumentów.

EFSA dokonała również szacowania ryzyka przewlekłego przyjmując dwa scenariusze – w pierwszym przyjęto wartość liczbową zero dla wszystkich wyników raportowanych jako poniżej granicy oznaczalności (<LOQ), w drugim dla wyników raportowanych jako <LOQ przyjmowano wartości liczbowe odpowiadające granicom oznaczalności. Na podstawie przeprowadzonych obliczeń EFSA ocenił, że zgodnie z obecnym stanem wiedzy naukowej jest mało prawdopodobne, aby przewlekłe narażenie pokarmowe na pozostałości 177 pestycydów badanych w ramach skoordynowanego monitoringu UE 2018 r., na ocenianych poziomach i w odniesieniu do analizowanych produktów spożywczych stanowiło zagrożenie dla zdrowia konsumentów.

Dodatkowo, EFSA opracowała narzędzie do wizualizacji danych ze skoordynowanego monitoringu pozostałości pestycydów w UE za 2018 r. W pierwszym module podsumowano informacje dotyczące liczby próbek badanych w każdym państwie, liczby badanych produktów, przedstawiono ogólną informację o wynikach (odsetek próbek, w których nie wykryto pozostałości, odsetek próbek z pozostałościami nie przekraczającymi wartości NDP oraz odsetek próbek z przekroczeniami wartości NDP, kraj pochodzenia). W kolejnych modułach można szczegółowo zapoznać się z wynikami badań w poszczególnych produktach.

Pełny tekst raportu naukowego EFSA opublikowanego w kwietniu 2020 r. jest dostępny pod adresem: <http://www.efsa.europa.eu/en/efsajournal/pub/6057>.

Podsumowania krajowych raportów za 2018 r. są dostępne pod adresem: <http://www.efsa.europa.eu/en/supporting/pub/en-1814>

Narzędzie do wizualizacji danych jest dostępne pod adresem: <https://www.efsa.europa.eu/en/annual-pesticides-report-2018>